

Vlastní životopis Václava Marka

Jsem narozen 5. 3. 1908 v Sadské. Můj otec byl původně sladovnický dělník. Když byl na zkušené ve Francii, zůstal nějaký čas bez zaměstnání a dal se k cizinecké legii. <S ní bojoval několik let v Alžíru, na Sinaji, v jižní Číně a Vietnamu.> Po návratu domů si v Sadské zařídil malý obchod střížním zbožím. Zadlužil se a zemřel ve věku asi 36 let roku 1913.

Matka byla dcerou kováře v Sadské. Po otcově smrti vedla obchod sama, ale protože dluhy rostly, uštvala se a utrápila. Zemřela ve stáří 42 let roku 1924. Tehdy jsem chodil první rok na vyšší hospodářskou školu v Poděbradech a ihned po prázdninách jsem se šel učit z rozhodnutí strýce řezníkem u fmy J. Satrapa, Studená. Odtud jsem však záhy odešel a učil se mlynářem u Jar. Bahníka v Sadské. Asi 11. 2. 1927 mi řemen utrlh levou ruku. Zůstal jsem dále ve mlýně a dle možností jsem pracoval a vedle toho jsem pokračoval ve studiu na vyšší hospodářské škole v Poděbradech až skoro do konce 3. ročníku.

Když se mi naskytla příležitost k zaměstnání u stavitele Kováře v Lomnici n. P., přerušil jsem školu a nastoupil místo (1928). Stavitel byl však prchlivý člověk a zaměstnanci se u něj velmi rychle střídali. Tak jsem byl i já brzy zase bez místa. Někaký čas jsem byl v Sadské na podporu v nezaměstnanosti, bydlil jsem u známých (B. Kopecký, pekařství) a v roce 1929 jsem poprvé odešel do ciziny. Od školy jsem se zajímal o cizí kraje a o přírodu. Velmi vážně jsem studoval zeměpis a přírodní vědy. Vábily mne hory, a proto jsem putoval především v hornatých krajích. Při tom jsem příležitostně vypomáhal na rolnických usedlostech. Jen velmi zřídka jsem měl možnost zůstat v zaměstnání několik týdnů a i tehdy jsem musil pracovat za hubenou mzdu. Tak jsem navštívil asi 20 zemí od Španělska po severní Finsko. Při pobytu v Norsku se mi podařilo déle setrvat v odlehlé dolině řeky Susny pod polárním kruhem a zde jsem zůstal 15 let. Živil jsem se prací na rolnických samotách, prací v lese, fotografováním, kreslením plánů obdělání aj. půdy, v zimě též lovem ap. Zprvu jsem zde ještě studoval dále botaniku, zoologii, sociologii a ekologii rostlin a živočichů, ale záhy jsem trvale přesedlal na studium laponského národopisu, antropologie, sociologie, psychologie, psychiatrie, fyziologie i patologie, ale i historie a filosofie. Tomuto studiu jsem věnoval všechny svůj volný čas a každý přebytečný peníz. Asi 10 let jsem si poštou velmi pravidelně půjčoval knihy z univerzitní knihovny v Oslo, studoval jsem v místních i krajských archivech a shromáždil jsem mnoho cenného sociologického a národopisného materiálu, antropologická data (míry), folklor, vývoj kultury a ekonomických vztahů místního obyvatelstva a hospodářství na 70 norských usedlostech a mezi Laponci na norské straně i ve Švédsku při polárním kruhu. Sledoval jsem proces ústupu Laponců a laponské kultury.

Za války jsem byl vězněn v německé vojenské věznici v Mosjøenu pro napomáhání českým, polským, norským aj. dělníkům přes hranice do Švédska, ale pro nedostatek důkazů jsem byl časem propuštěn... Po válce jsem se rozhodl, že si na Susně postavím domek a zřídím malé hospodářství. Měl jsem příležitost přijmout místo oblastního agronoma. Dolina řeky Susny se stala mým prvním skutečným domovem a byl jsem rozhodnut zůstat zde trvale...

<V roce 1946 se však Marek setkal s Hermínou Střížkovou, virtuoskou na klavír a tubafon, která byla v Norsku na uměleckém turné, a v roce 1948 za ní přijel do Prahy a oženil se s ní. Pracoval nejdříve v Myslivecké jednotě ve výzkumu biologie zvěře, později ve VÚ lesního hospodářství ve Strnadlech na Zbraslavi a později až do roku 1969 v ústavu zemědělských věd ČSAV. Na další cestu mezi Laponce se vydal v roce 1979. Zemřel 14. 5. 1994.>